

ara-ra-boem-di-ee

schrijft mevrouw de pastorie". Een

netter", maande ezelde Max? Uij de beenen op di de arm, begon als een dronken ra-boem-di-ee, de van een straat- een deftigen lan- lominee werd ge- en werkelijk stijf voor altijd weg. Daar zou wat op

spreken. Mevrouw vol verwondering i Mevrouw: "Toe begon de 119-de a 't andere rolde st kindermondje, g, toen met om- gebruikt om een tentachtig toen Kooze even w Gramans, „alle

oeg en dan krijgt een mooi boek", Zoo'n arm kind".

levrouw Gramans te lichten over 't as nog eens wai ara-ra-boem-di-ee an opvoeding. salm 119 of Tara- r? En vader, die i dat nu wel een boem-di-ee. „Ach gelte niet te veel naar eens zingen

un bij z'n vroegere

Psalm 119-opvoe-

t, waar die oneer- e" vandaan komt. ald treffelijk of

atkundig-gerefor-

cademiastad denk- mochten (van het ben ik toch ook Matthijsjes van K. S.

is een zegen in."

ging, zegt Ds v.

waardeering van rd: „verderf het dat op den klank leem direkt maar tegt de Heere: a druiventros ge- it, want er is ze- n Mijn knechten, rklaring van dat een ander volks- wille van hen zal het gericht zal worden verdeeld. druiventros waar- en daarom voor- en", een gave r dan ook slechte d terwille van de ft, dat de slechte en."

niet maar te hooi; en dat men het rchtmatische critiek ggen; daar staat

elijk weerkerend uikt het morgen

Schilderen.

Kerkbode".

en en dat mag ik e, hoe de arenden e zag het als het ouden het schitte- zoo lekker maken,

die ik heb opge- dert in de preek. hoord en je moe- derhoudend vindt een verweer tegen dood zien komen, de uitgave van de en verteld: „Nu blijft hij stilstaan ppen... nu staat noede lichaam stil... stil en mach-

telooos zijn allen, die rondom uw sponde weenen... nu strekt de dood zijn magere hand naar u uit... met lizeren greep omvat hij uw keel... een enkele doodskreet en...."

Er zijn meer zulke predikers, die kunnen schilderen; de één meer lyrisch en verheven; de ander meer fors en realistisch; ook wel eens een enkele, die wat heel erg op succes is belust!

Heb ik niet eens een preek gehoord over Naomi in crisistijd? Een preek, waarin verhaald werd, hoe de crisis kwam in het gezin van Elimelech. En de beide kinderen waren niet sterk, want Machlon beteekent zwakheid en Chilion verbrekking. Toen heeft Elimelech op een avond, toen ze alles nog eens overrekenen, tot Naomi gezegd: „Het loopt op armoede uit en wat moet er dan worden van onze beide tuberculeuse jonkjes?..."

Schrijver citeert dan den middeleeuwachen Pater Brugman:

Hier is een fragment uit een preek over Ps. 23:5. Brugman liet dit vers slaan op de hemelsche vreugde. En daarvan vertelde hij:

Ik zal u zeggen een weinig van de vreugden des eeuwigen levens! Niet dat ik daar geweest ben, maar zooals mij mijn verstand en de Schriften leeren, en alzo als ik met het oog der minne en der begeerte het gezien hebbe.

Toen ik in den hemel het al overzag, toen dacht ik bij mij zelve: waar mogen wezen de patriarchen? Toen zag ik om. Daar zag ik een schoone zaal. Daar was een tafel gedekt en daaraan zaten de patriarchen. Daar zat Abel, Noach, Abraham, Izaak en Jacob en voorts die andere patriarchen, en daar zat Jezus midden tusschen hen....

Toen dacht ik inwendig in de memorie mijner ziel: waar mogen dan wezen deze mannen de profeten? Toen zag ik ginder een schoone kelder; niet zulke kelders als er in dit tijdelijke zijn. Daar was de tafel gedekt! Daar lagen de vaten met wijn, met romanie en melvseye, maar niet zulke drank als hier (op aarde) is! Daar zaten die profeten, Jesaja, Jeremia, Daniël en de andere profeten, die geprofeteerd hadden van de geboorte en van de menscheit des Heeren. Daar was Jezus midden onder als een profet onder de profeten.

Daar ging hij schenken uit volle kannen en zij dronken, en David sprong met zijn harp voor de tafel of hij de Hofnar was. Toen vraagde ik hen: wie zijt gij en hoe zijt gij hier gekomen. Toen antwoordden zij mij weder: En woen gij niet wat lieden dat wij zijn en hoe wij hier gekomen zijn? Verwonder u niet! Hebt gij niet gelezen in de Schrifture: Zalig zijn zij, die hongeren en dorsten naar de gerechtigheid, want zij zullen verzadigd worden....

Toen dacht ik: waar mogen wezen die waardige mannen, de apostelen? Toen zag ik op. Zij zaten boven in het rechthuis. Ginder zat Petrus, met zijn gekruiste beard. Daar zat Paulus. Daar zat de andere Apostelen als schepenen en raadsliden Gods. Daar zat Jezus, als een eervwaardig, machtig, geweldig koning; daar was Petrus als een van de overste raadsliden.

Daar ging men met elkander te rade en werd het al verhandeld, hoe dat men het hier en in alle plaatsen maken zoude. Daar was de tafel gedekt, enz....

Over Van der Palm sprekende zegt de schrijver:

Een typisch geval bij deze richting is, dat het beeld tekens in een zelfstandig schetsje wordt uitgewerkt.

In onzen tijd zou iemand zeggen: „Alleen wat in vele jaren van moeite en inspanning is tot stand gebracht, kan de eeuwen verduren. Een eikeboom groeit langzaam, maar geeft het duurzaamste hout." De laatste zin geeft dan een korte, sobere illustratie bij de stelling. Dat zou men in de dagen van Van der Palm zoo aangepakt hebben:

„Ziet gij daar dien trotschen eikeboom? Een eeuw, twee eeuwen geleden misschien is het jonge rijze opgeschoten; telken jare heeft hij de stormen getrotseerd, al vaster sloeg hij zijn wortelen in de aarde; het ging langzaam, den haastigen mensch te langzaam... maar nu staat hij daar, fors en sterk, en als hij eenmaal valt, na vele bijlagen, dan zal het blijken, hoe hard het hout geworden is. Welnu...." en na dit welnu kwam dan de toepassing.

Dat „welnu" kwam even vaak voor als dat rhetorische begin: „Ziet gij daar".... Een al te argelooze luisteraar wende wel eens het hoofd om in de richting, waarheen het begeleidend gebaar van den redenaar scheen te wijzen!

De bevende redenaar, bevende nog bij de inleiding. De gansche inleiding dan.

Door vele Kerkboden gaat thans volgend citaat uit ons aller jeugdvriend Cicero:

„De bekwaamste redenaar, hij die zich het sierlijkst en gemakkelijkst uitdrukt, is in mijn oogen slechts een onbeschaamde, als hij niet heeft bij het beklimmen van het spreekgestoelte, en als hij niet nog heeft gedurende zijn gansche inleiding. Waarlijk, hoe bekwaamer een redenaar is, hoe beter hij de zwaarigheden der kunst kent, hoe meer hij bedrukt is voor de onzekerheid van te slagen, hoe meer hij vreest, aan de verwachting zijner hoorders niet te zullen beantwoorden. Wat hen aangaat, die geen de minste verlegenheid gevoelen — wat ik bij verreweg de meesten ontdek — ik keur niet alleen hun vermetelheid af, maar ik wenschte wel, dat men haar strafte. Dikwijls heb ik een indruk bij U opgemerkt, dien ik zelf ook gevoel bij het uitspreken mijner inleiding. Ik voel dat ik bleek word, mijn denkbeelden raken in de war, en ik beef over al mijn leden. Eens zelfs, toen ik in mijn eerste jeugd als beschuldiger optrad, werd ik in het begin mijner rede zoo ontsteld, dat Q. Maximus, mijn verwarring bespeurend, de zaak tot een anderen dag

uitstelde en nooit zal ik vergeten, welk een dienst hij mij daarmee bewees."

Ds Meijer van Hoogeveen voegt daaraan toe:

De bekwaamste redenaar... heeft bij het beklimmen van het spreekgestoelte. Dit zegt een heiden. Sprekend over onderwerpen, liggend buiten de heilige sfeer. Zal dan een prediker die tot heilig dienstwerk geroepen wordt, niet vreezen? Maar wat Cicero moest missen, dat hebben onze predikanten. Zij weten zich gedragen door het gebod van heel de gemeente.

„Zoo spreekt een heiden".

Ja, dat is waar. We moeten dan ook maar niet denken, dat een Christen nog een beetje verder op de lijn van dezen heiden moet gaan, en derhalve beven, laat ons zeggen, nog het gansche eerste punt der preek door.

Want ik vermoed, dat vriend Cicero zelf heel weinig „beefde", toen hij de eerste moeilijkheden overwonnen had. Hij was tenminste af en toe ijselijk pedant en ijdel.

En of hij bij het schrijven gebreeft heeft?

Zeker niet bij het schrijven van zijn eerste woorden; want die zijn hopeloos generaliseerend, en dus een tikje „onbeschaamd".

Beven.

Moet dat nu persé onder 't spreken?

Niet onder 't schrijven?

Laat ons niet zoo gemakkelijk het getal onbeschaamden vermenigvuldigen.

De één vindt het brutaal als men een broodje eet zonder bidden, maar hij zal b.v. nooit bidden voor zijn medicijnen, of nooit voor zijn verlovings, zijn eerste (soms eenige) „aanzoek".

De ander bidt voor zijn leven en zijn levenswerk.

Zoo ook heeft de één voor 't spreken. Niet voor het schrijven.

De ander echter heeft voor alles. Hij heeft voor den God, die zijn levensstaak gaf, maar hij komt dan ook rustig tot een onderdeel van zijn werk. B.v. de rede. Hij heeft voor God gebreeft, niet meer voor een paar menschen, zoover ze zich naar zijn.

Heusch, die pedante heiden mist het recht zoo iemand onbeschaamd te noemen. Hij heeft van hem en zijn beven „geen kaas gegeten".

De „onverdraagzaamheid" van K. Barth.

Dr Berkouwer schrijft in „Watergr. Kerkb.":

We lezen den naam van Karl Barth tegenwoordig nog al eens in de krant. O.a. in verband met de kerkelijke toestanden in Duitschland. „De Standaard" gaf nu het bericht, dat het tijdschrift van Barth en

anderen zou verdwijnen. Het laatste nummer van dit tijdschrift is nu verschenen en hierin lezen we Barths afscheid. Vanaf 1922 had het bestaan. En nu is het uit met deze veel gelezen periodiek. Barth kan de medewerking niet langer verantwoorden. Hij meent in dit opzicht onverdraagzaam te moeten zijn en scherp.

Het is goed, dit afscheid te lezen, omdat er over verdraagzaamheid heel verschillend wordt gedacht. Onverdraagzaamheid wordt dikwijls gezien als een buitengewoon irriterende karaktereigenschap van enkele sinistere geesten, die in zelfgenoegzaamheid en zelfvoldaanheid zichzelf opsluiten en isoleeren, hun eigen standpunt absoluut verklaren en geen ruimte van blik genoeg hebben om ook andere standpunten te waardeeren. Natuurlijk komt zulke zelfgenoegzaamheid voor, een niet kunnen begrijpen van een ander inzicht. Maar door dat te constateeren, kunnen we toch nog niet het probleem van de onverdraagzaamheid als afgehandeld beschouwen. Want wat voor velen niet anders is dan onverdraagzaamheid, is voor den betrokkene niet zelden een liefde tot de waarheid en een protest tegen de verwarring. Wanneer ik in dit verband wijs op Barths onverdraagzaamheid, dan moet dit voorbeeld met reserve worden bezien. Wanneer Barth in ijeren consequentie in 1933 afscheid neemt van veel van z'n vroegere vrienden, dan zien we, dat hij dat doet vanuit een geheel van beschouwingen, die tenslotte voor ons onaanvaardbaar zijn. Maar het is interessant, Barths motiveering van z'n onverdraagzaamheid te lezen. Een van de gebeurtenissen, die tot het conflict leidden, was de overgang van één van Barths medewerkers (Gogarten) naar de beweging der „Duitsche Christenen". In deze sympathie, die voortvloeit uit een bepaald theologisch standpunt, wordt volgens Barth duidelijk, dat de oprichting van hun blad in 1922 een misverstand was. Er bestond slechts een schijn eenheid, geen ware eenheid. En daarom is het beter, dat de lezers niet langer in den waan worden gebracht, dat men het toch nog wel grootendeels met elkaar eens is. Met menschen, wier theologie tot zulke consequenties leidt, kan Barth niet langer samenwerken in één verband. Evenmin — voegt Barth hieraan toe — als de apostel Johannes met Cerinthus samen in één badhuis wezen wilde. Ondanks of juist omdat hij leerde: Kinderkens, hebt elkander lief. Juist omdat!

Barth ziet zijn onverdraagzaamheid dus als eisch van de liefde. Wel merkwaardig. Want het gaat hier nog niet eens over een kerk, maar alleen nog maar over samenwerking in een tijdschrift! Dit afscheid van Barth is een belangwekkend staaltje voor de psychologie van de onverdraagzaamheid, al moet hier aan worden toegevoegd, dat men niet Barths protest tegen de „Duitsche Christenen" en deze hartstochtelijke onverdraagzaamheid het stempel van het ware profetisme moet opdrukken. Wie dat doen zou, zou Barths onverdraagzaamheid losmaken van zijn theologie en hem daardoor ook in z'n houding in den kerkelijken strijd van Duitschland ten eenenmale misverstaan.

Ik ben het met deze laatste zinnen eens. Maar de menschen, die met Barth hebben gedweept en meteen de

verdraagzaamheid heel anders wilden, dan hij thans blijkt te doen, die menschen zullen het toch wel wat te kwaad hebben, denk ik zoo.

Zelfs Gogarten kan het er mee te kwaad hebben. In 1929 herinnerde hij nog aan een woord van H. M. Müller, die beweerd had, dat de leiders der dialectische theologie toentertijd reeds onderling veel meer het oneens waren, dan de politieke generaals in China. Daartegenover stelde Gogarten de bewering, dat hij met Barth in diens eigenlijke intentie zich één wist. Gogarten noemde Müller's uitsluiting sensationeel....

En nu krijgt men dit van Barth zelf te hooren. Krüger zij geen gelijk, die beweerd hebben, dat de dialectische theologie wel verbinden kon de loslaters van het bestaande in dat loslaten, doch zelf niet positief opbouwen kon?

K. S.

BOEKBESPREKING

„De Macedoniër".

De nieuwe jaargang van „De Macedoniër" zet weer uitstekend in. Eerst krijgen wij een artikel van Dr J. H. Bavinck: „De vergelijking of gelijkenis bij de verkondiging van het Evangelie". Hij komt tot de conclusie: „Ik ben er diep van overtuigd, dat wij eerst dan kunnen gaan spreken van een Javaansche Christelijke theologie, wanneer de hypnose van de oude beelden en gelijkenissen gebroken is, en een nieuw gebied van gelijkenissen geopend, waarin de menschelijke ziel kan vinden het afschijnsel van de werkelijke verhoudingen. En eerst vanuit die nieuwe gedachten kan hij komen tot de rechte verhouding tot God en kan hij leeren aangrijpen de groote genade Gods, die ons in Jezus Christus geboden werd". Ds H. Bergema zet in den nieuwen jaargang zijn artikelenreeks voort; in het Januari-nummer schrijft hij over: „De veronderstelde primitiviteit van het symbolisme"; degelijk werk. Ds Jac. van Nes licht ons in over het anti-semietisme in Amerika, en Ds Pol besluit deze mooie aflevering met zijn rubriek: „Van mijn uitkijk". Het is nu de tijd om op den 38en jaargang van ons Gereformeerd Zendingstijdschrift te abonneren.

J. D. W.

„Onze Zending".

Dit maandblad voor de Gereformeerde jeugd wordt, evenals „De Macedoniër", uitgegeven bij Gebrs Zomer en Keuning's Uitgevers-Mij te Wageningen. Het eerste nummer van den 13en jaargang opent met een heel mooi artikel van den heer P. Lok over „Sadrach en zijn gemeente". Uit Magelang werd gezonden een opstel van een Chineesch jongen: „Toen Boeddha sloep..."; en de aflevering wordt besloten met het kort verhaal van een Kaffer-leeraar over zijn bekeering. Dit tijdschrift kan aan onze jeugd hartelijk worden aanbevolen.

J. D. W.

„Uit leven en arbeid van Isabella Lilius Trotter".

Mevrouw Barth—Van Marie verhaalt in dit keurig uitgegeven boekje van Is. Trotter, stichtster van de „Algiers Mission Band", een leerrijke en treffende geschiedenis. Welk een hoogbegaafde vrouw was zij, en met welk een sterk geloof en innige liefde voor de Mohammedanen in Algiers was zij vervuld! Letterlijk heeft zij zichzelf voor deze menschen opgeofferd, en zij stierf in het midden van het volk, waarmede zij in den hoogsten zin van het woord één was geworden. Dit boekje van ongeveer 90 bl., en met verschillende foto's versierd, kan hartelijk worden aanbevolen. Het is uitgegeven vanwege den Zendingstudie-Raad door de drukkerij van de stichting „Hoenderloo".

J. D. W.

CORRESPONDENTIE

Aan de abonné's, die de vorige week de door ons gevraagde nummers van ons blad toezonden, onzen hartelijken dank!

KERKNIEUWS

GEREFORMEERDE KERKEN.

Tweetal te:

Amsterdam-Zuid (Je pred. pl.): P. N. Kruyswijk te Hilversum en Dr K. Sietsma te Eindhoven. Schoonrewoerd: Cand. O. van Noort te Westbroek en Cand. A. v. d. Ziel, hulppred. te Nijmegen.

Beroepen te:

Groningen (vac. H. v. d. Elskamp): W. H. v. d. Vegt te Goes. Oostkapelle en te Schoonrewoerd: Cand. O. van Noort te Westbroek.

Intrede te:

Groningen: A. Wijngaarden. Tekst: Openb. 3:20.